

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра екологічного права

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Екологічне право»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Силабус навчальної дисципліни «Екологічне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 29 с.

Розробники:

Анісімова Г. В., докторка юридичних наук, професорка,
доцентка кафедри екологічного права,
Бредіхіна В. Л., кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри екологічного права,
Гетьман А. П., доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри екологічного права,
Донець О. В., кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри екологічного права,
Срмолаєва Т. В., кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри екологічного права,
Задихайло Д. Д., кандидат юридичних наук, доцент,
асистент кафедри екологічного права,
Лозо О. В., кандидатка юридичних наук, доцентка,
асистентка кафедри екологічного права,
Разметаєв С. В., кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри екологічного права,
Соколова А. К., докторка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри екологічного права,
Суєтнов Є. П., кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри екологічного права,
Туліна Е. Є., кандидатка юридичних наук, доцентка,
асистентка кафедри екологічного права,
Черкашина М. К., кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри екологічного права,
Шеховцов В. В., доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри екологічного права.

Затверджено на засіданні кафедри екологічного права
(протокол № 2 від 7 вересня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри екологічного права
(протокол № 2 від 9 вересня 2021 року)
(протокол № 2 від 29 вересня 2022 року)

Завідувач кафедри – Соколова А. К., докторка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри екологічного права,

Завідувач кафедри – Суєтнов Є. П., кандидат юридичних наук, доцент

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Екологічне право
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Суєтнов Євгеній Павлович, завідувач кафедри екологічного права, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	057 704-92-97
E-mail	ye.p.suyetnov@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн-консультації	Під час дистанційного навчання проводяться консультації із використанням платформ Zoom, Moodle та ін.

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається суть екологічного права та зміст його базових категорій, аналізуються його джерела, правові засади екологічного управління, функції органів загальної і спеціальної компетенції, визначаються права та обов'язки суб'єктів екологічного права, гарантії, форми та способи захисту екологічних прав громадян, окреслюються правові засади екологічної безпеки, економіко-правового механізму природокористування та охорони довкілля, юридичної відповідальності за екологічні правопорушення, встановлюються особливості права власності на природні ресурси і комплекси, права природокористування, правового регулювання охорони, використання та відтворення відповідних природних ресурсів, правової охорони довкілля в населених пунктах та при здійсненні господарської діяльності, міжнародно-правової охорони довкілля та права охорони навколишнього природного середовища Європейського Союзу.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни – формування системи знань про правове регулювання екологічних відносин в Україні, становлення сучасного правника як фахівця, який в умовах складних відносин між державою, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами з приводу охорони навколишнього природного середовища, приналежності, використання, відтворення природних ресурсів може

забезпечити режим законності та ефективного захисту прав та інтересів відповідних суб'єктів.

Завдання:

- опанування необхідними теоретичними положеннями з екологічного права, засвоєння сутності та змісту еколого-правових категорій та інститутів;
- формування розуміння конкретного змісту норм екологічного права, роз'яснень вищих судових інстанцій України та рішень Конституційного Суду України, їх правильного тлумачення та застосування при вирішенні конкретних справ;
- оволодіння навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, еколого-правовою літературою та матеріалами судової практики.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Теорія права», «Конституційне право», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Міжнародне право», «Фінансове право», «Трудове право».

Кореквізити: «Господарське право», «Аграрне право», «Право Європейського Союзу».

Постреквізити: «Земельне право», «Юридична відповідальність за екологічні правопорушення», «Правове регулювання природокористування», «Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності», «Правове регулювання екологічної безпеки», «Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших корисних копалин».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Демонструвати знання і розуміння методів критичного аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, а також методів

генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних задач у сфері екологічного права.

РН НД 2. Демонструвати знання особливостей правового регулювання екологічних відносин відповідно до рівня, що підтримується передовими науковими доктринами і знаннями.

РН НД 3. Володіти навичками критичного та системного аналізу суспільних процесів, правових явищ, юридичних фактів та еколого-правових норм.

РН НД 4. Ініціативно розглядати, досліджувати актуальні питання у сфері екологічного права, виявляти проблеми у правовому регулюванні відповідних екологічних відносин та пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань.

РН НД 5. Знати і пояснювати природу й зміст інститутів екологічного права, особливості та гарантії їх реалізації.

РН НД 6. Виявляти знання і розуміння сучасних еколого-правових доктрин, принципів екологічного права, еколого-правової термінології, а також оперувати юридичними поняттями та категоріями зазначеної сфери.

РН НД 7. Аналізувати систему та повноваження органів управління природокористуванням та охороною довкілля, визначати особливості функцій екологічного управління та процедури їх реалізації.

РН НД 8. Визначати межі екологічної правосуб'єктності, статуси суб'єктів екологічних правовідносин, форми її реалізації.

РН НД 9. Визначати права та обов'язки суб'єктів екологічного права, надавати консультації щодо можливих способів захисту їх прав та інтересів, використовувати набуті знання при вирішенні екологічних спорів.

РН НД 10. Здатність визначати загальні засади та особливості права природокористування.

РН НД 11. Виявляти знання та визначати особливості економіко-правового регулювання природокористування та охорони довкілля.

РН НД 12. Вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних еколого-правових норм та судової практики, приймати рішення і здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.

РН НД 13. Здійснювати пошук і логічний, критичний і системний аналіз еколого-правових документів, використовуючи інформаційні технології та бази даних, електронні сервіси у професійній діяльності.

РН НД 14. Вміти використовувати інформаційні бази для пошуку судових рішень з еколого-правових питань, проводити збір та їх інтегрований аналіз.

РН НД 15. Здатність аналізувати стан юридичної та судової практики у сфері охорони довкілля.

РН НД 16. Здатність ідентифікувати та класифікувати екологічні правопорушення та визначати вид юридичної відповідальності за їх вчинення.

РН НД 17. Використовувати знання щодо особливостей правового регулювання використання окремих природних ресурсів.

РН НД 18. Надавати роз'яснення, проводити консультації для фізичних і юридичних осіб з питань, що стосуються правового регулювання використання, охорони та відтворення окремих природних ресурсів.

РН НД 19. Надавати кваліфіковані юридичні висновки і консультації, правильно складати і оформляти юридичні документи у сфері регулювання екологічних відносин з необхідним рівнем правової аргументації.

РН НД 20. Застосовувати передбачені законодавством механізми правового регулювання використання, охорони та відтворення природних ресурсів.

РН НД 21. Виявляти проблеми, прогнозувати та вирішувати типові правові ситуації, що виникають при використанні природних ресурсів.

РН НД 22. Формулювати власні обґрунтовані судження щодо аналізу та визначення правової ефективності ресурсозберігаючих заходів.

РН НД 23. Застосовувати набуті знання при провадженні діяльності із використанням природних ресурсів та впливом на довкілля.

РН НД 24. Використовувати знання щодо правового регулювання відтворення та охорони природних об'єктів і комплексів.

РН НД 25. Виявляти проблеми, прогнозувати та вирішувати типові правові ситуації, що виникають у сфері правової охорони навколишнього природного середовища при здійсненні господарської діяльності.

РН НД 26. Аналізувати та застосовувати знання з міжнародної охорони навколишнього природного середовища.

РН НД 27. Визначати систему міжнародного екологічного законодавства, оцінювати та узагальнювати інформацію щодо тенденції та ефективності його розвитку.

РН НД 28. Здатність аналізувати законодавство ЄС у сфері охорони та використання природних ресурсів.

Види навчальних занять та самостійна робота для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Предмет, метод, система та принципи екологічного права	Предмет, метод, система та принципи екологічного права	6
2	Правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління)	Правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління)	5
3	Екологічні права та обов'язки громадян	Екологічні права та обов'язки громадян	4
4	Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки населення й територій	Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки населення й територій	4
5	Право власності на природні ресурси та комплекси	Право власності на природні ресурси та комплекси	6
6	Право природокористування	Право природокористування	6
7	Правові засади економічного механізму природокористування та охорони навколишнього природного середовища	Правові засади економічного механізму природокористування та охорони навколишнього природного середовища	4
8	Особливості правового регулювання використання земель	Особливості правового регулювання використання земель	4
9	Особливості правового регулювання використання вод	Особливості правового регулювання використання вод	4

10	Особливості правового регулювання використання надр	Особливості правового регулювання використання надр	4
11	Особливості правового регулювання використання рослинного світу	Особливості правового регулювання використання рослинного світу	4
12	Особливості правового регулювання використання тваринного світу	Особливості правового регулювання використання тваринного світу.	4
13	Правова охорона атмосферного повітря, озонового шару та клімату	Правова охорона атмосферного повітря, озонового шару та клімату	4
14	Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України	Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України	4
15	Правове регулювання використання й охорони природних ресурсів континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони України	Правове регулювання використання й охорони природних ресурсів континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони України	4
16	Право охорони навколишнього природного середовища Європейського Союзу	Право охорони навколишнього природного середовища Європейського Союзу	4
17	Міжнародно-правова охорона довкілля	Міжнародно-правова охорона довкілля	4
	Усього		75

Види навчальних занять і самостійна робота для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Предмет, метод, система та принципи екологічного права	Предмет, метод, система та принципи екологічного права	151
2	Право власності на природні ресурси та комплекси	Право власності на природні ресурси та комплекси	
3	Право природокористування	Право природокористування	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе і рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання й методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у

Навчально-методичному посібнику для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Екологічне право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

**Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної
дисципліни**

Нормативно-правові акти

Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/213/95-вр#Text>

Гірничий закон України від 06.10.1999 р. № 1127-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1127-14#Text>

Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/132/94-вр#Text>

Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р., № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17#Text>

Конституція України від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр#Text>

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р., № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. (в ред. від 08.02.2006 р. № 3404). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3852-12#Text>

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17#Text>

Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р., № 5293-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5293-17#Text>

Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16.05.1995 р. № 162/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/162/95-вр#Text>

Про відходи: Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/187/98-вр#Text>

Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 761. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-п#Text>

Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р., № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>

Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р., № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1952-15#Text>

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р., № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2939-17#Text>

Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 р., № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1862-15#Text>

Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1864-15#Text>

Про забезпечення доступу до публічної інформації: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.11.2011 р. № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-11#Text>

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки : Закон України від 21.09.2000 р. № 1989-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14#Text>

Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 р. № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-96-п#Text>

Про затвердження положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.1998 р. в редакції постанови від 07.04.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-98-п#Text>

Про затвердження Положення про Зелену книгу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0101-97#Text>

Про затвердження Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля: Наказ Мінприроди України від 18.12.2003 р. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-04#Text>

Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 (в ред. Постанови від 16.12.2015 р. № 1173) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-п#Text>

Про затвердження Порядку залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на довкілля: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.2011 р. № 771. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771-2011-п#Text>

Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-п#Text>

Про затвердження Типового договору оренди землі в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 р. № 572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/572-2021-п#n12>

Про захист рослин: Закон України від 14.10.1998 р. № 180-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/180-14#Text>

Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/858-15#Text>

Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1908-14#Text>

Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2026-14#Text>

Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1478-14#Text>

Про нафту і газ: Закон України від 12.07.2001 р. № 2665-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2665-14#Text>

Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2469-19#Text>

Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-II. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>

Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р., № 2697-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. (у ред. від 21.06.2001 р. № 2556-III). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2707-12#Text>

Про охорону земель: Закон України 19.06.2003 р., № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15#Text>

Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р., № 1264. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12#Text>

Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2059-19#Text>

Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення: Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2918-14#Text>

Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30.06.1995 р. № 255/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/255/95-вр#Text>

Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1992 р. № 459 (в ред. Постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1173). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-92-п#Text>

Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1550-14#Text>

Про природно-заповідний фонд: Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2456-12#Text>

Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 р. № 3677-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3677-17#Text>

Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 р. № 486-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/486-15#Text>

Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 р. № 591-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/591-14#Text>

Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2354-19#Text>

Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 280-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p#Text>

Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1039-14#Text>

Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 р. № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2320-20#Text>

Про Червону книгу України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3055-14#Text>

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 4356-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15#Text>

*Нормативно-правові акти, прийняті в умовах дії
правового режиму воєнного стану*

Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 68/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану і у відбудовний період: Закон України від 15.03.2022 р. № 2132-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-20#Text>

Про затвердження Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану: Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 04.04.2022 р. № 167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-22#Text>

Про затвердження Режиму рибальства в басейні Чорного моря у 2022 році: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10.04.2022 р. № 217. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0418-22#Text>

Про затвердження Режиму рибальства у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) України у 2022 році: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10.04.2022 р. № 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0422-22#Text>

Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 р. № 564. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2022-п#Text>

Деякі питання регулювання земельних відносин: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 р. № 563. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/563-2022-п#Text>

Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-2022-п#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2247-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2247-20#Text>

Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей визначення рентної плати за користування надрами для видобування газу природного на період дії воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2261-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2261-20#Text>

Про затвердження Порядку організації охорони і захисту лісів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.05.2022 р. № 612. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/612-2022-п#Text>

Про затвердження Порядку взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля: Наказ Офісу Генерального прокурора України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.06.2022 р. № 94/363/150/226/356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094_905-22#Text

Література

Анісімова Г. В. Теоретичні засади розвитку екологічного законодавства України в контексті природно-правової доктрини: монографія. Харків : Право, 2019. 672 с.

Бредіхіна В. Л. Конституційні засади права громадян на безпечне навколишнє природне середовище. Харків : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2008. 168 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 14: Екологічне право / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова), А. П. Гетьман (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2018. 776 с.

Гетьман А. П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Навчальний посібник. Харків : Основа, 1998. 208 с.

Гетьман А. П., Здоровко Л.М. Регіональний екологічний контроль: теорія правового регулювання. Київ: Вид-во Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи, 2004.

Гетьман А. П. Юридична відповідальність в екологічному законодавстві: проблеми становлення та розвитку. Проблеми правової відповідальності : монографія / В. Я. Тацій [та ін.] ; за ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, В. І. Борисова. Харків : Право, 2014. Розд. 8. С. 235–256.

Гетьман А.П. Доктрина екологічного права та законодавства України: монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.

Григор'єва Т. В. Правові засади використання, охорони та відтворення водних живих ресурсів: монографія. Харків : Право, 2011. 176 с.

Екологічне право в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, В.Л. Бредіхіна та ін. ; за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2017. 208 с.

Екологічне право України : підручник для студ. вищих навч. закладів / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.»; за ред. І. І. Каракаша. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.

Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ : ТОВ «Вид-во «Юрид. думка». 2008. 720 с.

Екологічне право України: Конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частина): навч. посібник / Балюк Г.І. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 192 с.

Екологічне право. Загальна частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, В. В. Шеховцов та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2015. 342 с.

Екологічне право. Особлива частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, О. В. Донець та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2015. 496 с.

Екологічне право: підручник / А.П.Гетьман, Г.В.Анісімова, А.К. Соколова та ін.; за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2019. 552 с.

Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.

Євстігнєєв А. С. Екологічна безпека спеціального природокористування в Україні у контексті сталого розвитку: теоретико-правові аспекти : монографія. Київ: 2018. 494 с.

Каракаш І. І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса : Юридична література, 2017. 438 с.

Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.

Комарницький В. М. Організаційно-правові питання спеціального природокористування: монографія. Луганськ : ЛДУВС, 2010. 192 с.

Комарницький В. М. Право спеціального природокористування: монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 424 с.

Костицький В. В. Екологія перехідного періоду: держава, право, економіка (економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). 2-е вид. Київ : Український інформаційно-правовий центр, 2001. 390 с.

Краснова Ю. А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія / за заг. ред. В.М.Єрмоленка. Київ : НУБіП України, 2017. 589 с.

Краснова Ю. А. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні : монографія. Київ : Алерта, 2013. 304 с.

Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 216 с.

Краснова, М. В. Компенсація шкоди за екологічним законодавством України (теоретико-правові аспекти) : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський ун-т», 2008. 439 с.

Краснова М. В. Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.

Механізми та правові норми участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля / За ред. С. В. Разметаєва. Харків : ВПЦ «Контраст», 2011. 168 с.

Носік В. В. Право власності на землю Українського народу. Монографія. Київ : Юрінком Інтер 2006. 554 с.

Правова доктрина України : у 5 т. Харків : Право, 2013. Т. 4. : Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права / Ю. С. Шемшученко, А. П. Гетьман, В. І. Андрейцев та ін., ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. 848 с.

Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2014. 784 с.

Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: монографія / А. П. Гетьман, М. В. Шульга, А. М. Статівка та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. Харків : Право, 2012. 448 с.

Проблеми права екологічної безпеки: навч. посіб. / М. В. Краснова, Г. І. Балюк, А. Г. Бобкова [та ін.] ; під заг. ред.. М. В. Краснової та Р. С. Кіріна; відп. ред. В. І. Андрейцев; М-во освіти і науки України; Київ : Нац. ун-т, Нац. гірн. ун-т. Дніпро: НГУ, 2016. 575 с.

Савчук О. О. Процедурні правовідносини у лісовому законодавстві України : монографія / За заг. ред. проф. А. П. Гетьмана. Харків : Видавництво “Фінарт”, 2016. 242 с.

Соколова А. К. Флористичне право України: проблеми формування та розвитку : монографія. Харків : Право, 2009. 288 с.

Судовий захист екологічних прав громадян України: Довід. для суддів / Краснова М. В., Малишева Н. Р., Шевчук П. І. та ін. К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2001. 178 с.

Тагієв С. Р. Охорона довкілля в Україні (обов’язки фізичних осіб) : монографія / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., академіка АПрН України Н. Р. Малишевої. Київ : ВД “Дакор”, 2014. 192 с.

Туліна Е. Є. Правові засади використання рослинного світу : монографія. Харків : Право, 2017. 216 с.

Черкашина М. К. Юридичні гарантії права природокористування: монографія / За ред. Гетьмана А. П. Харків : ФІНН, 2010. 176 с.

Шеховцов В. В. Правове регулювання права приватної власності на об’єкти тваринного світу в Україні / За наук. ред. А. П. Гетьмана: монографія. Харків : Вид-во ФІНН 2010 210 с.

Шеховцов В. В. Перспективи формування і розвитку фауністичного законодавства України : монографія. Харків : Право, 2020. 344 с.

Шуміло О. М. Екологічний правопорядок: інституційні складові: Монографія. Харків : ХНУВС, 2010. 292 с.

Юрескул В.О. Правове регулювання поведження з побутовими відходами в Україні: монографія. Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса : Фенікс, 2012. 273 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL:
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL:
<https://ccu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL:
<https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <http://www.menr.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL:
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>

Рішення Європейського Суду з прав людини щодо України. URL:
https://minjust.gov.ua/m/str_9329

Практика Європейського Суду з прав людини у справах, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища. URL:
https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Environment_RUS.pdf

СЕНМК

Денна форма навчання

Стандартизований навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Екологічне право України» (бібліотека НУЮАУ) URL:
<http://library.nulau.edu.ua>

Методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Екологічне право» для студентів III та IV курсів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: А. П. Гетьман, А. К. Соколова, С. В. Разметаєв та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 149 с.
 URL : http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/MM_239.pdf

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни «Екологічне право» і методичні рекомендації до їх написання для студентів III та IV курсів (VI-VII семестри) (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти галузі знань 08

«Право» спеціальності 081 «Право») / уклад.: А.П. Гетьман, А.К. Соколова, Г.В. Анісімова та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. 80 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/TKR_261.pdf

Заочна форма навчання

Стандартизований навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Екологічне право України» (бібліотека НУЮОУ). URL: <http://library.nulau.edu.ua>

Методичні матеріали і завдання до самостійної роботи і практичних занять з навчальної дисципліни «Екологічне право» для студентів 4 курсу заочних факультетів / Уклад.: А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Т. В. Єрмолаєва та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2020. 54 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2020/MM-EP-z.pdf

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни «Екологічне право» і методичні рекомендації до їх написання для студентів IV курсу заочної форми навчання (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право») / уклад.: А.П. Гетьман, А.К. Соколова, Г.В. Анісімова та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. 78 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/TKR_282.pdf

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично й активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при вирішенні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні й самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/08/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки в навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції), а ноутбуки і планшети – для ведення конспектів лекцій і відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Екологічне право» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу з екологічного права, умінь самостійно його опрацьовувати, здатності осмислити зміст теми чи розділу, вміння правильно тлумачити норми екологічного та іншого суміжного законодавства, уміння публічно чи письмово презентувати отримані знання та підготовлений матеріал на практичних заняттях або у студентській науково-дослідній роботі.

Поточний контроль здійснюється викладачами, які ведуть лекційні та семінарські заняття як під час аудиторних занять, так і в час позааудиторної роботи у терміни, визначені робочим планом навчальної дисципліни.

Формами поточного контролю знань студентів і одночасно оціночними засобами є: усне опитування, завдання до практичних занять, тестові завдання, письмове вирішення практичного завдання, колоквіум, індивідуальні завдання.

Об'єктами поточного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Екологічне право» є: систематичність та активність роботи на лекційних і семінарських заняттях, повнота і ґрунтовність відповіді на питання плану практичного заняття; уміння обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повнота і переконливість наведених доводів при розв'язанні практичних задач, в процесі проведення інтерактивних форм навчання; посилення на норми національного та міжнародного права, судову та правозастосовчу практику за поточною темою; виконання письмових практичних завдань; виконання контрольних робіт, індивідуальних завдань та інших видів самостійної роботи.

Вивчення навчальної дисципліни «Екологічне право» розраховано на два семестри (відповідно – 6-й семестр 3 курсу та 7-й семестр 4 курсу).

Оцінювання знань студентів за результатами поточного контролю за кожний семестр навчання здійснюється за наступною формулою:

- від 0 до 17 балів – 6 навчальний семестр;
- від 0 до 17 балів – 7 навчальний семестр;
- від 0 до 6 балів – виконання індивідуальної роботи студента.

Відповідно загальна кількість балів за усіма об'єктами поточного контролю з навчальної дисципліни має перебувати в діапазоні від 0 до 40 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль								Індивідуальна робота студентів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Модуль № 4		Max 6	Max 60	Max 100
П/З	Тестування	П/З	Тестування	П/З	Тестування	П/З	Тестування			
max 6	max 2,5	max 6	max 2,5	max 6	max 2,5	max 6	max 2,5			

*Шкала оцінювання знань і умінь студента на практичних заняттях
(за одне практичне заняття студент може отримати від 0 до 1 балів)*

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента
1 бал	<ul style="list-style-type: none"> - повне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни та планом практичних занять; - засвоєння основної та систематичне опанування додаткової літератури з відповідних тем, рекомендованої навчально-методичним посібником; - повні, ґрунтовні та правильні відповіді на основні питання плану практичних занять та додаткові питання, поставлені викладачем; - правильне розв'язання практичних завдань, засноване на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою; - уміння обґрунтувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань, використовувати необхідний матеріал для доведення й обґрунтування своєї позиції, у тому числі для усунення прогалин або неточностей у відповідях інших студентів; - здатність до самостійного поповнення знань з екологічного права та використання їх під час аналізу правових джерел та практичних ситуацій;
0,5 бала	<ul style="list-style-type: none"> - достатнє знання теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, з можливими незначними неточностями; - засвоєння та використання основної літератури та нормативних актів, рекомендованих навчально-методичним посібником; - достатній рівень та обсяг вирішення практичних завдань, наявність практичних навичок для засвоєння теми; - слухні, ґрунтовні зауваження при обговоренні дискусійних питань або доповнення відповідей інших студентів;
0 балів	<ul style="list-style-type: none"> - повна відсутність відвідувань практичних занять протягом семестру; - повна відсутність активності на практичних заняттях (немає відповідей, доповнень, участі в обговоренні питань); - відсутність знань по жодному з питань плану практичних занять за відповідними темами, неправильне вирішення практичних завдань.

*Шкала оцінювання знань і умінь студента при виконанні
індивідуальної роботи*

При оцінюванні результатів виконання індивідуальних завдань використовується диференційований підхід, в основу якого покладено виділення різних форм індивідуальної роботи студентів. Індивідуальна робота студента здійснюється шляхом виконання одного або декількох видів індивідуальних творчих або науково-дослідницьких завдань (за умови, що загальна кількість балів за виконані види завдань не перевищує 6), які

обираються студентом з урахуванням його творчих можливостей, навчальних здобутків та наукових інтересів за погодженням з лектором або викладачем, який веде практичні заняття.

Кількість балів	Форми індивідуальної роботи студентів
0-6 балів	<ul style="list-style-type: none"> - підготовка наукової доповіді під керівництвом наукового керівника та виступ із цією доповіддю на засіданні наукового гуртка кафедри екологічного права; - підготовка і подання на Всеукраїнський конкурс студентської наукової роботи в межах тематики програми з екологічного права; - публікація у фаховому виданні наукової статті, узгодженої та прорецензованої викладачем, у межах тематики програми з екологічного права;
0-5 балів	<ul style="list-style-type: none"> - публікація 1-х тез наукових доповідей (повідомлень), узгоджених та прорецензованих викладачем, у межах тематики програми з екологічного права з виступом на конференції, круглому столі або іншому науковому заході, організованому кафедрою екологічного права; - публікація 2-х тез наукових доповідей (повідомлень), узгоджених та прорецензованих викладачем, у матеріалах наукових конференцій, круглих столів тощо у межах тематики програми з екологічного права; - підготовка та написання реферату за актуальною і сучасною еколого-правовою проблематикою, узгодженою з викладачем;
0-4 бали	<ul style="list-style-type: none"> - складання практичних ситуативних задач у межах тематики програми з екологічного права за темами та в кількості, узгодженими з викладачем; - створення тестів або презентацій у межах тематики програми з екологічного права за темами та в кількості, узгодженими з викладачем; - розробка та складання схем або таблиць у межах тематики програми з екологічного права за темами та в кількості, узгодженими з викладачем;
0-3 бали	<ul style="list-style-type: none"> - підготовка і написання реферату за однією з рекомендованих кафедрою тем; - тематичне узагальнення правозастосовної практики з метою отримання поглиблених знань щодо особливостей застосування окремих норм національного, європейського та міжнародного екологічного законодавства; - підготовка невеликої (не більше 5-ти хв.) наукової доповіді в межах тематики програми екологічного права, її презентація на практичному занятті в рамках вивчення поточної теми; - зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз окремих норм законодавства;
0-2 бали	<ul style="list-style-type: none"> - анотування або аналіз наукової та навчально-методичної літератури з екологічного права; - складання термінологічних словників за заданою викладачем

	темою курсу; - складання бібліографічних списків (переліку літератури) за заданою викладачем темою курсу; - пошук та підготовка довідкової інформації за заданою викладачем темою курсу;
1 бал	- написання конспектів наукової монографічної або періодичної літератури з екологічного права; - відвідання наукових, науково-практичних конференцій, круглих столів та інших заходів, пов'язаних з навчальною дисципліною.

Підсумковий контроль знань студентів

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Екологічне право» – це семестровий контроль, що проводиться у формі досесійного заліку за результатами практичних занять (у 6-му семестрі) та іспиту (у 7-му семестрі).

Завданням підсумкового контролю є перевірка засвоєння студентом теоретичного і практичного матеріалу з навчальної дисципліни, розуміння програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчо використовувати накопичені знання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблематики з навчальної дисципліни.

Фонд оціночних засобів підсумкового контролю з екологічного права складає:

1) для заліку – усне опитування, контрольна робота, присутність та активність на практичних заняттях, відпрацьовані пропущені заняття та мінімальна кількість балів за їх результатами (12 балів);

2) для іспиту – усна відповідь з питань, перелік яких дозволяє в цілому оцінити знання, вміння, що складають рівень набутих компетентностей, та результати навчання відповідно до визначеної розрахункової шкали. Основні питання з навчальної дисципліни «Екологічне право» розміщені у відповідних екзаменаційних білетах (по три питання у білеті).

До іспиту допускаються студенти, які були присутніми на лекційних та практичних заняттях з екологічного права і набрали не менше 25 балів за результатами роботи на практичних заняттях, виконання контрольних робіт

та індивідуальної роботи. Результати підсумкового контролю на іспиті оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів.

Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю

Критерії оцінювання знань і умінь студента при підсумковому контролі повинні відповідати нижчевказаним параметрам:

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента
60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
35	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
0	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Сумарні результати поточного та підсумкового контролю знань студентів в балах заносяться до відомості обліку підсумкової успішності. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється згідно зі шкалою критеріїв та рівнів оцінювання результатів навчання студентів.

Критерії та рівні оцінювання результатів навчання

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінний рівень)	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (типовий рівень)	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (пороговий рівень)	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2 (незадовільний рівень)	20–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1–19